

Pakolaisten kuntapaikat 2023

Kaupunginhallitus 28.11.2022

Arja Loima, Kristiina Soots

Järvenpää

Ely:n esitys ja kysely kunnille pakolaisten vastaanottoon varautumisesta, kuntapaikoista päättämisestä ja lisäkuntapaikoista vuodelle 2023

- Uudenmaan ELY-keskus esittää, että kunnat varautuvat pakolaisten vastaanottoon. Osana varautumista kuntia pyydetään tekemään päätöksiä vuodelle 2023 kohdentuvista **lisäkuntapaikoista**.
- Kotoutumislakia on esitetty muutettavaksi 1.3.2023 alkaen siten, että myös tilapäistä suojelua saavat, jotka saavat kotikunnan ja siirtyvät vastaanottojärjestämästä kunnan palvelujen piiriin, sisältyisivät kuntaan osoittamisen ja kuntakorvausten piiriin.
- Kuntia pyydetään 20.12.2022 mennessä tekemään päätöksiä vuodelle **2023 kohdentuvista lisäkuntapaikoista**. Uudenmaan ELY:n arvion mukaan tarvetta on 50-150 lisäpaikalle/kunta. **Paikkoja tarvitaan tilapäistä suojelua saaville ukrainalaisille.**

Tilapäistä suojelua saavien mahdollisuudet 1.3.2023 alkaen esityksen mukaan

Tilapäistä suojelua saavilla ukrainalaisilla on mahdollisuus hakea kotikuntamerkintää DDV:ltä 1.3. alkaen ja

- henkilö voi hakea itsenäisesti vuokra-asuntoa tai
- vastaanottokeskus voi hakea kuntapaikan haavoittuvassa asemassa olevalle henkilölle ELY:n kautta. Kunta järjestää asunnon ja tarjoaa vahvempaa tukea asettautumiseen.

Kuntaan rekisteröityneelle henkilölle kuuluu kuntalaisen peruspalvelut ja lisäksi kunnan tehtävänä on

- Suomessa asumiseen ja toimimiseen perehdyttäminen,
- viranomaispalveluihin ohjaaminen ja neuvonta,
- TE-palveluihin ja hyvinvointialueen palveluihin ohjaaminen,
- alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatiminen työmarkkinoiden ulkopuolella oleville.

Kotikunnan hakeminen ei ole pakollista. Henkilö voi jäädä vastaanottokeskuksen palveluihin. Tällöin henkilö ei ole kuntalainen. Vastaanottopalvelut jatkuvat kuten nyt.

Katsaus 11/2022 kunnassa asuvat pakolaiset: kunta - vastaanottokeskus

Järvenpää antaa vuosittain 15 kuntapaikkaa / vuosi pakolaisille 2022-2024 (KV 14.2.2022). Vastaanotetut voivat olla turvapaikkaprosessin kautta tulleita tai kiintiöpakolaisia.

- Vuoden 2022 kuntapaikat ovat vielä täyttämättä. Ennakkotietona ELY:stä, että paikat täytetään afganistanilaisilla kiintiöpakolaisilla. Saapuminen alkuvuodesta 2023. Vuonna 2021 kaikki paikat täytettiin, mutta osa henkilöistä saapui vasta helmikuussa 2022.
- Järvenpään saapuu pakolaistaustaisia henkilöitä itsenäisinä muuttajina muista kunnista ja vastaanottokeskuksista sekä perheenyhdistämisen kautta n. 20-30 hlöä / vuosi.
- Lokakuussa 2022 pakolaiskorvausten piirissä oli 73 henkilöä.

Järvenpäässä toimii asuntoperusteinen **Kotokunta Oy:n Järvenpään vastaanottokeskus**. Asunnot ovat Järvenpäässä, Tuusulassa, Nurmijärvellä ja Mäntsälässä. Majoituspaikkojen määrä perustuu Migrin hankintasopimukseen Kotokunta Oy:n kanssa. Pakolaistilanteen kehittyessä paikkamäärää on nostettu Migrin toimeksiannolla.

- Järvenpään Vok:n keskuksen rekisteröityjen kokonaismäärä 1078/1665 (tilanne 10.11.2022).
- Täyttö/paikat: Järvenpää 670/870, Tuusula 163/375, Nurmijärvi 133/320, Mäntsälä 109/100.
- Vastaanottokeskukseen tulijat tällä hetkellä: aikuisia työllistyneitä, vähemmän lapsia kuin keväällä ja kesällä.
- Uusia vastaanottokeskuksia avataan ympäri Suomea. Paine isojen ryhmien vastaanotolle pienempi Järvenpäässä. Talven tilanne?
- Vastaanottokeskustavaihe on tilapäisasumista; ahdasta asumista.
- Sodan pitkittyminen, ongelmien ja huolien esiin nousemista tunnistettavissa. Kokonaisuutena tilanne nähdään rauhallisena.

Katsaus 11/2022 jatkuu: Tilapäistä suojelua saavan palvelut, ei kotikuntaa

Vastaanottopalvelut vastaanottokeskuksesta

- maksuton asuminen, asumisen ohjaus, vastaanottoraha, perussote-palvelut. TE-palvelut

Kunnan palvelut, joita voi käyttää ilman kotikunta-rekisteröintiä

Perusopetus

- valmistavassa opetuksessa 111 oppilasta, näistä ukrainalaisia 94, ei oppivelvollisuutta, koulupaikka järjestetään opetusta haluaville
  - 7 luokkaa; Kartanossa 5 ja Saunakallio 2
  - luokkia ei voi enää lisätä, kelpoisia opettajia ja ohjaajia haasteellista rekrytoida, asumisen keskittyminen Kartanon ja Jampan alueelle, luokkatilojen puute.

Varhaiskasvatus

- annettu 17 paikkaa, jonossa 4, hakemuksia tullut vähitellen
- yleinen tilatarve ja henkilöstötarve, lisätiloja saatu kouluilta.

Kotoutumispalvelut/Verso

- Muutamia ukrainalaisten asiointikäyntejä viikoittain – yleistä tiedon hakua
- Alkukartoitukset 16-17 vuotiaille yhdessä perusopetuksen kanssa 17 kpl.

Tukea ja tekoja –vapaaehtoistyön verkosto

- Ilmari-torin toiminta; vaate- ja tavarakeräykset ja edelleen niiden välittäminen tarvitseville
- Kattavasti erilaista toimintaa <https://www.jarvenpaa.fi/hyvinvointi-ja-terveys/maahanmuuttajien-palvelut/ukraina> ja <https://padlet.com/pilvikallio/2ns9k8gkaigmyjmz>

Tilanne 1.3.2023 alkaen esityksen mukaan: tilapäistä suojelua saavat rekisteröityvät kuntalaisiksi

Rekisteröitymisen jälkeen tilapäistä suojelua saava henkilö on kuntalainen

- Kuntalaisen oikeudet ja velvollisuudet

Kotoutumispalvelut

- tilapäistä suojelua saavat henkilöt siirtyvät vastaanottokeskuksen palveluista kotoutumispalveluihin
- pakolaisten vastaanotto ja asettautumisen tuki kuntapaikkalaisille ja itsenäisesti saapuville, asumisen ohjaus, JMA + muut asuntotarjonta
- haetaan KELA-oikeudet, TE-palvelujen kautta ohjautuminen koulutuksiin ja työmarkkinoille

Perusopetus

- nykyisiä valmistavalla luokalla olevia oppilaita siirtyy yleisopetukseen, jolloin luokkia joudutaan lisäämään
- perusopetus **pakollista**, resurssin lisääminen suomi 2.-kielenä opetus, oman äidinkielen opetus
- valmistava opetus (7 opetusryhmää), arvio ei uusia perustettavia luokkia 2023
- oppivelvollisuuden laajentumisen palvelut
- huoli lasten ja nuorten hyvinvoinnista yleisesti – lasten ja nuorten palvelujen riittävyys

Varhaiskasvatus

- esiopetukseen osallistumisen velvollisuus
- subjektiivinen päivähoito-oikeus, paikkojen hakeminen lisääntyy

Rahoitus

- Perusopetukseen valmistavaan opetukseen, suomi 2-kielenä sekä oman äidinkielen opetukseen maksetaan valtionosuus- ja haetaan valtion avustusrahoitusta. Ukrainalaisten oppilaiden määrä näkyy vasta v. 2025 valtionosuuksissa siltä osin kun saavat kotikunnan vuonna 2023. Valtionosuuden kasvu **ei vastaa kustannuksia**. Uuden opetusryhmän kustannus n. 60 000 €.
- **Kunnat ovat kotoutumislain mukaisesti oikeutettuja valtion maksamiin korvauksiin kotoutumispalveluiden järjestämisestä.** Korvaukset on tarkoitettu pakolaisten ohjaukseen ja neuvontaan sekä muuhun heidän kotoutumistaan tukevaan toimintaan. Näitä korvauksi tulee jo nyt kuntapaikoille tulevista ja itsenäisesti kuntaa muuttavista muista pakolaisista, ei tilapäistä suojelua saavista.
- **Tilapäistä suojelua saavista kuntaan rekisteröityneistä henkilöistä kunta voi saada laskennalliset korvaukset 1.3.2023 alkaen.** Laskennallista korvausta maksetaan yleensä kolme vuotta. Pakolaiskiintiössä (kiintiöpakolaiset) Suomeen otetuista henkilöistä laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin neljän vuoden ajalta. Neljän vuoden korvausaika koskee myös kiintiöpakolaisen perheenyhdistämisen kautta Suomeen saapunutta perheenjäsentä.
  - 2 300 euroa vuodessa 7 vuotta täyttäneistä henkilöistä ja 6 845 euroa alle 7 vuotiaista henkilöistä vuodessa
  - vuoden 2023 alusta osa näistä korvauksista siirtyy Hyvinvointialueelle
- Laskennallisten korvausten lisäksi korvauksia voi hakea todellisten kustannusten perusteella:
  - tulkkaus
  - terveyteen ja oppimiseen liittyvät erityisjärjestelyt perusopetus, varhaiskasvatus
  - hyvinvointialueella muodostuvia erityiskustannuksia

Esitys lisäkuntapaikoista vuodelle 2023 ja arvio kuntaan itsenäisesti muuttavista henkilöistä

Voimassa oleva päätös: Kotoutumisen edistämisen ohjelmassa määritetty 15 kuntapaikkaa / vuosi

LISÄTÄÄN	Kuntapaikat ja arvio itsenäisestä muutosta	Huomio Muuttoa alkaa tapahtua vähitellen 1.3. 2023 alkaen	Laskennalliset korvaukset lisä paikoista tai/ja itsenäisestä muutosta vuonna 2023. Henkilö on 1-10 kuukautta kunnassa. Korvaus maksetaan täydeltä kuukaodelta.
0	Voimassa olevan kuntapaikkamäärän (15), perheen yhdistämisen, itsenäisen muun muuton (20-30) lisäksi kuntaan ennustetaan muuttavan n. 150-200 tilapäistä suojelua saavaa hlöä itsenäisenä muuttona Järvenpään vastaanottokeskuksesta.	Järvenpäässä asuvia tilapäistä suojelua saavia jää kuntaan (itsenäinen muutto). Muuttoa voi tulla myös muualta Suomesta.	Arvio laskettu 185 lisähenkilöstä <ul style="list-style-type: none"> (alle 7v.) 20 hlöä x 6 845=136 900/vuosi (yli 7v.) 165 hlöä x 2 300=379 500/vuosi
35	15 + 35 ohjataan kuntapaikalle 150-200 muuttaa itsenäisesti	Kuntapaikat ensisijaisesti Järvenpään vok:n asukkaille, jotka tarvitsevat tukea asunnon etsintään ja muuttoon. Lisäksi Järvenpäässä asuvia jää kuntaan (= itsenäinen muutto vuokra-asuntoon). Muuttoa myös muualta Suomesta.	Arvio 4 kuukauden ajalta Alle 7-vuotiaista 45 633 Kunta (95%) 43 351€ Hva (5%) 2 281€ Yli 7-vuotiaista 126 500 Kunta (85%) 107 525€ Hva (15%) 18 975€
50	15 + 50 ohjataan kuntapaikalle 150-200 muuttaa itsenäisesti	Kuten yllä, mutta paikkoja annetaan myös muualla Suomessa asuville tukea tarvitseville	Arvio laskettu 250 lisähenkilöstä <ul style="list-style-type: none"> (alle 7v.) 50 hlöä 6845=342 250/vuosi (yli 7v.) 200 hlöä x 2300= 460 000/vuosi
100	15 + 100 ohjataan kuntapaikalle 150-200 muuttaa itsenäisesti	Kuten yllä, mutta paikkoja annetaan myös muualla Suomessa asuville tukea tarvitseville	Arvio 4 kuukauden ajalta Alle 7-vuotiaista 114 083 Kunta (95%) 108 378€ Hva (5%) 5 704€ Yli 7-vuotiaista 153 333 Kunta (85%) 130 333€ Hva (15%) 22 999€
150	15 + 150 ohjataan kuntapaikalle 150-200 muuttaa itsenäisesti	Kuten yllä, mutta paikkoja annetaan myös muualla Suomessa asuville tukea tarvitseville	
8			Kotoutumispalvelut Arja Loima 2022

Päätösesitys ja perustelut

Tällä hetkellä Uudenmaan ELY-keskuksen alueella asuu noin 7 500 tilapäistä suojelua saavaa, joista osa tulee tarvitsemaan kuntapaikan haavoittuvan asemansa tai muun syyn perusteella.

Uudenmaan ELY-keskuksen arvion ja aikaisemman kokemuksen perusteella, suurin osa turvapaikkaprosessin kautta tulleista siirtyy kuntiin itsenäisesti tai vastaanottojärjestelmän avustamana. Uusia lisäpaikkojen tarve Uudenmaan kunnista arvioidaan olevan 2 500 eli 50-150 per kunta. Suunnitelmallinen vastaanotto tukee myös kuntien kotoutumista edistävää työtä ja palveluiden järjestämistä.

Järvenpäässä toimii Kotokunta Oy:n asuntoperusteinen vastaanottokeskus. Marraskuussa 2022 on noin 670 vastaanottopalveluiden piirissä olevaa tilapäistä suojelua saavaa henkilöä, jotka ovat asutettuna Järvenpäähän. Näistä henkilöistä osa hakee itsenäisesti asunnon ja rekisteröityy Järvenpäähän vuoden 2023 aikana.

Järvenpään vastaanottokeskuksessa arvioidaan, että kuntapaikka tarvitaan n. 35 henkilölle. Nämä henkilöt ovat haavoittuvassa asemassa ja tarvitsevat tuetun siirtymisen kunnan palveluihin.

→ Esitetään kuntapaikkojen lisäämistä 35:llä paikalla vuodelle 2023, jolloin Järvenpäässä on yhteensä 50 kuntapaikkaa. Lisäksi varaudutaan siihen, että 150-200 tilapäistä suojelua saavaa henkilöä muuttaa itsenäisesti kuntaan vuoden 2023 aikana.